

Trump moet straks om tafel met Erdogan, de grote winnaar in Syrië. Inzet: Wat gebeurt er met de Koerden?

Door [Derk Jan Eppink](#) - 12 december 2024

Geplaatst in [Iran](#) - [Israël](#) - [Koerden](#) - [Syrië](#) - [Turkije](#) - [Verenigde Staten](#)

Na de val van Assad ligt Syrië weer op de tekentafel en bekijken 'warlords' hun kansen op landjepik. Na 53 jaar heerschappij over Syrië heeft de familie Assad haar biezen gepakt en is Syrië 'up for grabs'. Uiteraard is er de veelvuldig uitgesproken wens om van Syrië een democratisch bestuurd land te maken met alle rechten voor de diverse groepen, op basis van een grondwet die de mensenrechten hoog in het vaandel zet. In het Midden-Oosten is wensdenken helaas een kort leven beschoren, en zijn de verborgen agenda's dubbeldik.

De huidige situatie doet in zekere mate denken aan het einde van de Eerste Wereldoorlog toen Britten en Fransen nadachten over de herverdeling van het Ottomaanse Rijk. De Britse politicus en diplomatiek adviseur Mark Sykes (1879-1919) en de Franse diplomaat François Georges-Picot (1870-1951) trokken enkele lijnen door het woestijnzand. Een proces dat prachtig werd beschreven in een boek uit 2011: *A line in the sand* van James Barr. De koloniale mogendheden beloofden overal wat: Frankrijk en Groot-Brittannië kregen protectoraten, er zou een Arabische staat komen en een Joodse. De koloniale mogendheden bedienden zich eerst, de rest bleef een vraagteken.

Het Astana-proces

Hoe zal het dezer dagen met Syrië aflopen? Een democratische staat, een theocratische republiek of een vazal van nieuwe heren. Te hopen is natuurlijk het eerste; te vrezen zijn de andere opties.

In feite werd Syrië al opgedeeld door Turkije, Rusland en Iran, waarbij president Assad de vazal was

Trump moet straks om tafel met Erdogan, de grote winnaar in Syrië. Inzet: Wat gebeurt er met de Koerden?

van de laatste twee. De VN-resolutie 2254 van 2015 riep op om Syrië, verzand in een burgeroorlog in wat de 'Arabische Lente' heette, om te vormen tot een 'soevereine, onafhankelijke, territoriale en constitutionele Republiek'. Drie gegadigden wierpen zich op om dat streven nader uit te werken in het 'Astana-proces', vernoemd naar de hoofdstad van Kazachstan: Turkije, Rusland en Iran, onder leiding van VN-gezant Staffan de Mistura.

Er volgde een variant op de 'lijnen in het zand': Syrië werd in 2019 verdeeld in vier 'de-escalatiezones'. Het Syrië van Assad, Rusland en Iran trokken meteen 3 'de-escalatiezones' naar zich toe. Voor Turkije resteerde een zone in het noordwesten, langs de Turkse grens. Daar zat de Syrische oppositie met circa 4 miljoen vluchtelingen, plus restanten van Jihadi-groepen, waaronder de Islamitische Staat (IS), Al-Qaeda en al-Nusra die zich verenigden in Hay'at Tahrir al-Sham (HTS), onder leiding van Abu Mohammed al-Jolani.

Onder zijn leiding en met steun van Turkije trokken de rebellen via Aleppo, Hama en Homs naar Damascus. Het regime van Assad was al erg verzwakt omdat zijn steunpilaren, Rusland en Iran, andere zorgen aan hun hoofd hadden. De Russische president Poetin zit met Oekraïne en Iran lijkt in de strijd met Israël een Goliath te worden. Het broze bewind in Damascus werd kwetsbaar. Erdogan voelde het moment goed aan en steunde HTS in de opmars naar Damascus die wellicht sneller verliep dan hij zelf had verwacht.

De Koerden

Erdogan kan nu verder werken aan een Syrië zonder Assad. Zijn belangrijkste strategische doelwit: de Koerden, een volk zonder eigen staat. In Turkije leven circa 15 miljoen Koerden, in Iran 8 miljoen, in Irak 6,5 miljoen. In dat laatste land hebben de Koerden een soort 'status aparte', een vorm van autonomie. De Koerden, circa 75.000 wonen in Nederland, zijn bij het trekken van lijnen door het zand buiten de boot gevallen; ze pasten niet in het plaatje van de Britten en Fransen.

De regering in Ankara vreest een versterkt Koerdisch onafhankelijkheidsstreven in Turkije, de grootste nachtmerrie voor Erdogan. Hij wil evenmin een Koerdische staat in de buurt. De Koerdische 'autonomie' in Irak is al erg genoeg voor de Turken. Niet méér van dat.

Erdogan doet daarom alles om Koerden tegen te werken. Turkije richtte zelfs een 'Syrian National Army' (SNA) op dat volledig drijft op Turkse organisatie en bewapening. Het is eerder een huurlingenformatie. De Koerden, die in Syrië vooral sterk staan in het Noordoosten, hebben de 'Syrian Democratic Forces (SDF) opgericht dat de steun heeft van de Verenigde Staten. Amerika heeft zelfs circa 900 man in de regio gelegerd voor hulp aan de Koerden.

Dat levert merkwaardige situaties op. Als Turkije het SDF beschiet, beschiet het een bondgenoot van de Verenigde Staten en raakt mogelijk Amerikanen. Dit zijn dus twee NAVO-landen in de woestijn, elk aan de andere kant van de lijn. Turkije heeft een totale troepensterkte van 735.000 man; meer dan

Trump moet straks om tafel met Erdogan, de grote winnaar in Syrië. Inzet: Wat gebeurt er met de Koerden?

Duitsland en Frankrijk samen. Turkije haalt de 2%-norm van de NAVO moeiteloos.

Hopelijk implodeert het baardmannenbewind

Met de implosie van het regime-Assad, de verzwakking van Iran en een Rusland vastgelopen in een loopgravenoorlog heeft Erdogan de sterkste kaarten in handen. Van de Verenigde Staten heeft hij momenteel weinig last want president Biden is bezig zijn familie zaken uit te sorteren en echtgenote Jill neemt de honneurs waar zoals de heropening van de Notre Dame.

Donald Trump treedt vanaf 20 januari 2025 aan en zal zich met zijn staf moeten verdiepen in de scheidslijnen door het Syrische zand. Hij moet met Erdogan aan tafel gaan zitten: twee 'sterke mannen' onder elkaar. De staf van Trump moet eerst nog bijles krijgen over Syrië en zijn geschiedenis.

En Iran? Na Assad de grootste verliezer. Het regime van de ayatollahs is de brug naar Libanon kwijt, de 'boog van terreur', en het bewind in Teheran raakt meer dan ooit geïsoleerd. Hopelijk implodeert het baardmannenbewind; dat zou een immense 'game changer' zijn. Met de Iraanse revolutie van 1979 begon een enorme lijdensweg, in Iran en erbuiten. Zij had een net zo desastreuze uitwerking als de Russische revolutie van 1917.

Wat gaat er nu gebeuren? In 2011 was ik onder de waarnemers namens het Europees Parlement bij de eerste vrije verkiezingen in Tunesië, waar de 'Arabische Lente' begon. Op de dag waarop ik aankwam, werd de Libische leider Khadafi doodgeschoten. Vreugde alom. Een 'nieuwe tijd' zou aanbreken. Maar het ging anders. Bij het tellen van de stemmen bleek het fundamentalistische Ennahda (Wedergeboorte) de grootste partij te worden. Tunesië wordt intussen geregeerd door een 'sterke man': Kais Saïed. De 'lente' werd winter.

In Syrië komt er mogelijk een constitutioneel beraad met vele groeperingen, en veel druk van buitenaf, met Turkije voorop. In het daaropvolgend proces wint meestal de meest fanatieke, radicale en best georganiseerde groep. Mogelijk dus de 'bevrijders' van HTS. Belangrijk breekpunt voor Turkije: welke rol krijgen de Koerden in Syrië toebedeeld? Erdogan waakt als een grijze wolf.

Naïviteit is dodelijk

Israël wacht niet af. Veiligheidshalve pakte het de controle over enkele Syrische grensgebieden, inclusief het Syrische deel van de berg Hermon. Wie ooit op de Golan-hoogvlakte is geweest, ziet het strategisch belang van dergelijke posities. De Syrische vloot werd preventief vernietigd evenals Syrische munitieopslaglocaties. Wordt in Nederland naïviteit ervaren als ontwapenend, in het Midden-Oosten is het dodelijk, zoals Israël merkte op 7 oktober vorig jaar.

Natuurlijk hoop ik dat Syrië een democratische staat wordt, maar 14 jaar na de 'Arabische Lente' is er in het Midden-Oosten geen enkele democratie uit de bus gekomen. Israël is de enige democratie in de regio, niet dankzij maar ondanks de lijnen van het duo Sykes-Picot.

WYNIA'S WEEK

Trump moet straks om tafel met Erdogan, de grote winnaar in Syrië. Inzet: Wat gebeurt er met de Koerden?

Op **9 oktober** verscheen '**Rechtsomkeert**', het nieuwe boek van **Derk Jan Eppink**. Daarin schetst hij in heldere taal hoe zich in Europa, de Verenigde Staten en vooral Nederland een rechtse omwenteling voltrok. Het boek verscheen bij **Uitgeverij Blauwburgwal**, kost € **22,95** en kan **[HIER](#)** worden besteld. Informatie voor media en de boekhandel: info@blauwburgwal.nl

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar** met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **[ook in het nieuwe jaar 2025](#)**? Hartelijk dank!